

PROVINCIE ■■ UTRECHT

HANDLEIDING AANVRAAG ONTHEFFING SOORTEN- BESCHERMING BIJ RUIMTELIJKE INGREPEN

WAAROM DEZE HANDLEIDING?

Elke aanvraag voor ontheffing van de soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen is een zorgvuldige afweging. Waarbij we goed kijken naar wat de doelen en werkzaamheden zijn van uw project en of die binnen de beleidsmatige en wettelijke kaders vallen. Met deze handleiding krijgt u inzicht in waaraan een aanvraag ontheffing soortenbescherming bij ruimtelijke ingrepen moet voldoen. Op deze manier willen we u graag ondersteunen in het in één keer doen van een complete aanvraag. Waardoor de doorlooptijd van uw aanvraag niet onnodig oploopt, we goed met uw aanvraag aan de slag kunnen en u sneller een besluit kunt ontvangen.

WAT VINDT U IN DEZE HANDLEIDING?

I AAN WELKE VOORWAARDEN MOET U VOLDOEN?	3
II WELKE TERMIJNEN HANTEREN WE?	4
III WELKE ONDERDELEN ZIJN VOOR DE BEOORDELING VAN BELANG?	6
IV ACTIVITEITENPLAN	7
1. ALGEMENE GEGEVENS VAN HET PROJECT	8
2. BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKZAAMHEDEN	9
3. VERBODSBEPALINGEN EN SOORTEN WAARVOOR U ONTHEFFING AANVRAAGT	10
4. METHODE ECOLOGISCH ONDERZOEK	13
5. RESULTATEN ECOLOGISCH ONDERZOEK	16
6. MITIGERENDE EN COMPENSERENDE MAATREGELEN	17
7. EFFECT VAN DE WERKZAAMHEDEN OP DE STAAT VAN INSTANDHOUDING	20
8. BELANG VAN DE RUIMTELIJKE INGREEP	22
9. ALTERNATIEVENAFWEGING	24
10. MONITORING	25
V ECOLOGISCH WERKPROTOCOL EN LOGBOEK	26
BIJLAGE 1 - STAAT VAN INSTANDHOUDING	28
BIJLAGE 2 - CHECKLIST ACTIVITEITENPLAN	31
BIJLAGE 3 - RELEVANTE WET- EN REGELGEVING	34

WAT VINDT U NIET IN DEZE HANDLEIDING?

Uitleg over de andere vergunningen en ontheffingen die misschien nodig zijn in het kader van soortenbescherming (tijdelijke natuur, onderzoek, onderwijs, opvang, schadebestrijding, populatiebeheer), gebiedsbescherming, houtopstanden of de Interim Omgevingsverordening provincie Utrecht of een gebiedsgerichte ontheffing op basis van een Soortenmanagementplan

DISCLAIMER

Deze handleiding is een dynamisch document dat door de provincie Utrecht als bevoegd gezag aangepast kan worden als daartoe aanleiding is en hieraan kunt u geen rechten ontlenen.

Tenzij anders vermeld, komen de afbeeldingen uit de Beeldbank van de provincie Utrecht.

I - AAN WELKE VOORWAARDEN MOET U VOLDOEN?

U kunt voor de ruimtelijke ingreep in aanmerking komen voor een ontheffing van de soortenbescherming mits u **aan alle drie de volgende voorwaarden** voldoet (klik op de tekst met hyperlink voor meer informatie over dat onderdeel):

1. U kunt aantonen dat er geen andere bevredigende oplossing is voor de ruimtelijke ingreep;
2. De ruimtelijke ingreep heeft een geldig wettelijk belang;
3. De staat van instandhouding van beschermde planten- en diersoort(en) mag niet verslechteren: er mag geen afbreuk gedaan worden aan hun populaties.

U werkt deze drie voorwaarden uit in het Activiteitenplan.

II - WELKE TERMIJNEN HANTEREN WE?

De termijn voor het behandelen van een aanvraag is dertien weken na de ontvangstdatum van de aanvraag, met de mogelijkheid om dit eenmalig te verlengen met zeven weken. Houd altijd rekening met deze verlenging en in het algemeen met de behandeltermijnen bij het indienen van de aanvraag.

Begin op tijd met de benodigde ecologische onderzoeken, bij voorkeur tenminste anderhalf jaar voor aanvang van de werkzaamheden. Veldonderzoek naar bepaalde soorten kan namelijk alleen in bepaalde maanden van het jaar gedaan worden. Is dit onderzoek niet in de juiste periode gedaan? Dan kan er sprake zijn van een al dan niet herstelbaar gebrek en dan kan het zijn dat we de aanvraag buiten behandeling laten.

Hebben we aanvullende gegevens nodig en vragen we u daar schriftelijk of via e-mail om?

Stuur deze dan zo snel mogelijk op. Op basis van de hoeveelheid en de aard van de aanvullende gegevens geven we u hiervoor een bepaalde termijn. De wettelijke beslistermijn wordt intussen opgeschort. We vragen meestal maximaal twee keer om aanvullende gegevens. Is de aanvraag dan nog niet compleet? Dan kunnen we besluiten de aanvraag af te wijzen of buiten behandeling te laten. Zorg er dus voor dat u in één keer een zo compleet mogelijke aanvraag indient. Dit scheelt u tijd en het zorgt voor een soepel lopend en sneller aanvraagproces.

Geeft u binnen de gestelde termijn geen gehoor aan ons verzoek om aanvullende gegevens?

Dan kunnen we besluiten uw aanvraag voor ontheffing buiten behandeling te laten

Lukt het u vanwege zwaarwegende redenen niet om binnen de gestelde termijn de aanvullende gegevens aan te leveren?

Stuur dan voor het verstrijken van de gestelde termijn een e-mail naar servicebureau@provincie-utrecht.nl met daarin het zaaknummer en de reden van het niet kunnen halen van de uiterlijke aanlevertermijn.

Levert u tijdens de behandeling van de aanvraag een groot aantal nieuwe gegevens aan die getoetst moeten worden en wordt met die nieuwe gegevens de grondslag van de aanvraag verlaten?

Na uw goedkeuring trekken we dan de aanvraag in en start u een nieuwe aanvraag.

Heeft u veel meer tijd nodig dan de afgesproken termijn om gegevens aan te leveren?

Dan kunnen we besluiten dat de aanvraag nog niet compleet genoeg is om ingediend te worden en zullen we u verzoeken een nieuwe aanvraag in te dienen.

Tips voor het voorkómen van vertraging

- Zorg voor een goede en actuele belangenonderbouwing.
- Zorg voor een goede en actuele alternatievenafweging.
- Zorg voor een volledig en actueel ecologisch onderzoek.
- Zorg voor een goede beschrijving van de staat van instandhouding.
- Zorg voor een realistische en actuele planning.
- Genereer eerder te veel dan te weinig mitigerende en compenserende maatregelen.
- Schakel op tijd een ecoloog in vanwege eventueel jaarrond ecologisch onderzoek.
- Vraag eventueel een vooroverleg aan.

Vooroverleg

Heeft u specifieke vragen over uw situatie, is deze grootschalig en/of complex of wijkt u af van de gangbare onderzoeksprotocollen? Vraag dan voordat u de ontheffingsaanvraag wilt indienen een overleg aan met een medewerker van vergunningverlening van de provincie Utrecht. Dit kan via wnb@provincie-utrecht.nl. Geef in het verzoek aan wat u tijdens het vooroverleg wilt bespreken en stuur indien beschikbaar de informatie (stukken) mee die uw vraag verduidelijkt. Dan kunnen we beoordelen of het vooroverleg nodig is in uw situatie.

Ontheffing Wet natuurbescherming in combinatie met omgevingsvergunning

Heeft u voor dezelfde ruimtelijke ingreep ook een omgevingsvergunning van de gemeente nodig? Dan kan dit op twee manieren:

Manier 1:

1. Vraag eerst een ontheffing Wet natuurbescherming bij de provincie Utrecht aan.
2. Vraag na deze aanvraag een omgevingsvergunning bij de gemeente aan.

De provincie Utrecht is uw contactpunt voor de ontheffing Wet natuurbescherming. Bij de gemeente doorloopt u de reguliere voorbereidingsprocedure.

Manier 2:

1. Vraag een omgevingsvergunning bij de gemeente aan.
2. De gemeente vraagt vervolgens een verklaring van geen bedenkingen aan bij de provincie Utrecht voor het deel dat betrekking heeft op de Wet natuurbescherming.

De gemeente is uw contactpunt voor de Wet natuurbescherming en verleent de omgevingsvergunning alleen als de provincie Utrecht een verklaring van geen bedenkingen heeft afgegeven. U doorloopt hiermee de uitgebreide voorbereidingsprocedure.

III - WELKE ONDERDELEN ZIJN VOOR DE BEOORDELING VAN BELANG?

- Aanvraagformulier ontheffing Wet natuurbescherming Soortenbescherming, daarin o.a.:
 - Korte beschrijving van het plangebied en de directe omgeving.
 - Overzicht van de beschermde planten- en/of diersoorten waarvoor u ontheffing aanvraagt.
 - Gewenste start- en einddatum van de ontheffing.
- Activiteitenplan
- Verkennend Flora & Fauna QuickScan onderzoek
Voeg deze toe wanneer u in het Nader Ecologisch Onderzoek geen beschrijving gegeven heeft van de redenen van het uitsluiten van andere soorten.
- Nader Ecologisch Onderzoek
Eventueel niet nodig als u de soorten en de functie(s) met de Flora & Fauna QuickScan al uitgebreid vastgesteld heeft. Gebruik voor het Nader Ecologisch Onderzoek de landelijke onderzoeksprotocollen.
- Kaartmateriaal van plangebied(en)
- Indien beschikbaar: documenten waarmee u het geldig wettelijk belang en de alternatievenafweging aantoont.
- Niet-openbare bronnen (bijvoorbeeld vertrouwelijke stukken). Voeg deze bronnen als bijlage toe bij de aanvraag en geef bij vertrouwelijke stukken aan dat ze vertrouwelijk en wellicht niet voor publicatie beschikbaar zijn.
- Indien van toepassing:
 - Ondertekende machtiging (pdf).
 - Eerder verleende ontheffingen.
 - Eerder verleende omgevingsvergunning.
 - Bij spoedprocedure (alleen mogelijk bij nagenoeg acuut gevaar voor mens, plant of dier, dit is een aantoonbaar binnen korte tijd te verwachten gevaarlijke situatie bijvoorbeeld een instortend gebouwdeel, afbrokkelend wegdek of barstende leiding, dus niet een krappe planning).
 - Onderbouwing van de zwaarwegende reden(en) voor de spoedeisendheid;
 - Belangenonderbouwing;
 - Alternatievenafweging;
 - Ecologisch onderzoek;
 - De beschermde planten- en/of diersoorten, verbodsbepalingen en locatie waarvoor u ontheffing aanvraagt.

Zorg voor een heldere structuur van de documenten en rapporten

Lever bij de aanvraag de volgende twee documenten aan:

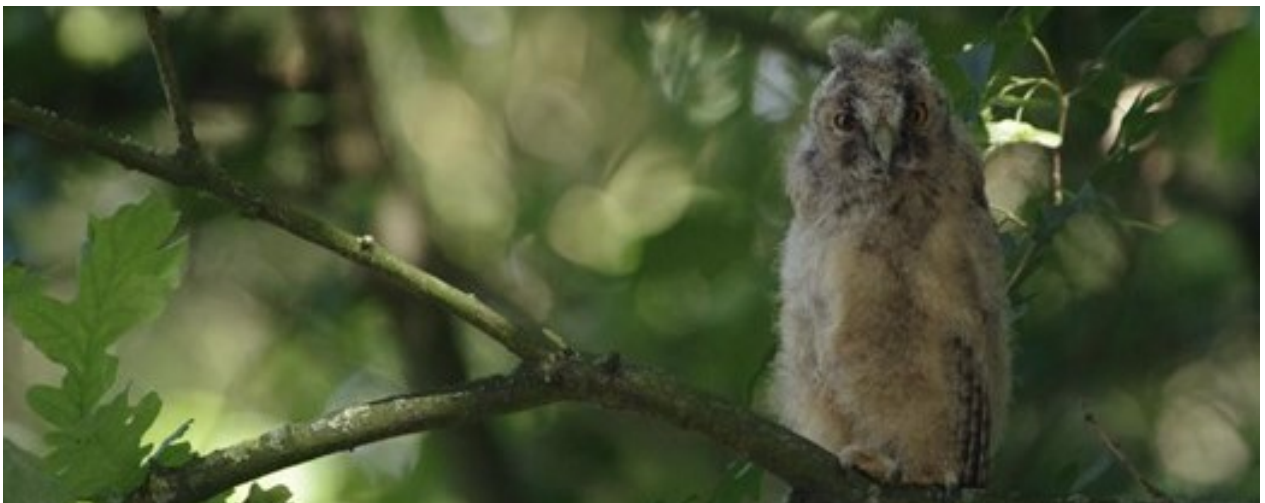
- Activiteitenplan met de daarbij behorende en genummerde bijlagen;
- Ecologisch onderzoek(en) met daarbij behorende en genummerde bijlagen.

IV - ACTIVITEITENPLAN

Het Activiteitenplan vormt de basis voor de aanvraag. Hierin geeft u aan wat de ruimtelijke ingreep inhoudt, welke beschermde planten- en/of diersoorten hierbij in het geding zijn en welke werkwijze u voorstelt.

Voor het Activiteitenplan kunt u als houvast de onderstaande structuur en de Checklist Activiteitenplan gebruiken. Meer informatie en tips over de verschillende onderdelen in het Activiteitenplan vindt u op de volgende pagina's van deze handleiding. Klik daarvoor in de lijst hieronder op de verschillende onderdelen.

1. Algemene gegevens van het project
2. Beschrijving van de geplande werkzaamheden
3. Verbodsbepalingen en soorten waarvoor u ontheffing aanvraagt
4. Korte samenvatting van de methode van het ecologisch onderzoek
5. Korte samenvatting van de resultaten van het ecologisch onderzoek
6. Mitigerende en compenserende maatregelen
7. Effect van de werkzaamheden op de staat van instandhouding van de soorten
8. Belang van het project
9. Alternatievenafweging
10. Monitoring
11. Eerder verleende ontheffingen en de cumulatieve effecten hiervan en van de werkzaamheden in de directe omgeving van het plangebied
12. Overzicht van de gebruikte bronnen

1. Algemene gegevens van het project

In hoofdstuk 1 van het Activiteitenplan geeft u de algemene gegevens van het project:

- Projectnaam;
- Gewenste start- en einddatum van de ontheffing;
- Contactgegevens van de aanvragende partij (organisatie)/initiatiefnemer;
- Ligging van het project (adres en eventueel de kadastrale gegevens);
- Algemene omschrijving van het doel, de aard en de omvang van het project;
- Algemene omschrijving van het plangebied en de directe omgeving en eventuele toekomstige plannen voor de ruimtelijke ingreep.

Voor de aanduiding van het project en de ruimtelijke ingreep maakt u gebruik van kaarten, luchtfoto's, situatietekeningen of andere geschikte middelen. Deze moeten een duidelijke indruk geven van de locatie, de grootte en de ligging en afbakening van het plangebied en de geplande activiteiten ten opzichte van de omgeving. Gebruik hiervoor eventueel atlas.provincie-utrecht.nl.

Kaarten verwerkt u in het Activiteitenplan of levert u apart aan. Enkele tips:

- Lever minimaal één duidelijke kaart (bij voorkeur schaal van 1:25.000) aan met daarop de contouren van het plangebied.
- Zorg voor een satellietkaart met leesbare straatnamen.
- Geef de verschillende onderzoeksgebieden een naam en/of nummer.

2. Beschrijving van de geplande werkzaamheden

Beschrijf in hoofdstuk 2 van het Activiteitenplan de voorgenomen werkzaamheden die een overtreding van de verbodsbepalingen ten aanzien van (beschermde) planten- en/of diersoorten tot gevolg zullen hebben.

Doe dit aan de hand van:

- Actuele planning met start- en einddatum en werktijden.
- Omschrijving van de werkwijze en de te gebruiken materialen.
- Actuele tekeningen/afbeeldingen van de huidige en (indien mogelijk) beoogde situatie.

Houd bij de planning van de werkzaamheden en de compenserende maatregelen rekening met de eventuele benodigde gewennings- en kwetsbare perioden van de beschermde planten- en/of diersoorten (beschreven in Kennisdocumenten en protocollen rond ecologie).

Houd hier ook rekening mee bij het aangeven van de gewenste start- en einddatum van de ontheffing. Door hiervoor een langere periode aan te geven, voorkomt u dat een verlengingsbesluit nodig is. Hebben de ontheffingsplichtige maatregelen al plaatsgevonden? Of voorkomt u dat u verbodsbepalingen overtreedt? Dan is een wijziging of verlenging van de ontheffing vaak niet nodig.

3. Verbodsbepalingen en soorten waarvoor u ontheffing aanvraagt

In hoofdstuk 3 van het Activiteitenplan geeft u de gevolgen aan van uw activiteiten en/of werkzaamheden voor de beschermde planten- en/of diersoorten (geef ook de Latijnse naam), welke verbodsbepaling uit de Wet natuurbescherming u daarmee overtreedt en daarom ontheffing voor aanvraagt. Bijvoorbeeld het vernielen of aantasten van verblijfplaatsen, foerageergebieden en/of leefgebieden van beschermde diersoorten, het doden van diersoorten, het verwijderen van nesten, het kapotmaken van eieren, het vernielen van (groeiplaatsen van) planten, et cetera.

Een overzicht van de verbodsbepalingen vindt u op de volgende pagina (maar de originele bron met wetteksten is leidend, die vindt u door op de hyperlink te klikken in de kop van de tabel).

In het [overzicht Beschermde soorten Wet natuurbescherming \(pdf\)](#) op provincie-utrecht.nl staan enkele soorten die vrijgesteld zijn van bepaalde verbodsbepalingen. Voor die soorten hoeft u dus geen ontheffing aan te vragen.

Beschermingsregime soorten **Vogelrichtlijn**
Paragraaf 3.1 Wet natuurbescherming

Artikel 3.1, lid 1

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.

Artikel 3.1, lid 2

Het is verboden opzettelijk nesten, rustplaatsen en eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te vernielen of te beschadigen, of nesten van vogels weg te nemen

Artikel 3.1, lid 3

Het is verboden eieren van vogels als bedoeld in het eerste lid te rapen en deze onder zich te hebben

Artikel 3.1, lid 4

Het is verboden vogels als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te storen.

Artikel 3.1, lid 5

Het verbod, bedoeld in het vierde lid, is niet van toepassing indien de storing niet van wezenlijke invloed is op de staat van instandhouding van de desbetreffende vogelsoort.

Beschermingsregime soorten **Habitatrichtlijn**
Paragraaf 3.2 Wet natuurbescherming

Artikel 3.5, lid 1

Het is verboden in het wild levende dieren van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel a, bij de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern of bijlage I bij het Verdrag van Bonn, met uitzondering van de soorten, bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn, in hun natuurlijk verspreidingsgebied opzettelijk te doden of te vangen.

Artikel 3.5, lid 2

Het is verboden dieren als bedoeld in het eerste lid opzettelijk te verstoren.

Artikel 3.5, lid 3

Het is verboden eieren van dieren als bedoeld in het eerste lid in de natuur opzettelijk te vernielen of te rapen.

Artikel 3.5, lid 4

Het is verboden de voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in het eerste lid te beschadigen of te vernielen.

Artikel 3.5, lid 5

Het is verboden planten van soorten, genoemd in bijlage IV, onderdeel b, bij de Habitatrichtlijn of bijlage I bij het Verdrag van Bern, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Beschermingsregime **andere soorten**
Paragraaf 3.3 Wet natuurbescherming

Artikel 3.10, lid 1, onder a

Het is verboden in het wild levende zoogdieren, amfibieën, reptielen, vissen, dagvlinders, libellen en kevers van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel A, bij deze wet, opzettelijk te doden of te vangen.

Artikel 3.10, lid 1, onder b

Het is verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van dieren als bedoeld in onderdeel a opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

Artikel 3.10, lid 1, onder c

Het is verboden vaatplanten van de soorten, genoemd in de bijlage, onderdeel B, bij deze wet, in hun natuurlijke verspreidingsgebied opzettelijk te plukken en te verzamelen, af te snijden, te ontwortelen of te vernielen.

Voorbeeld voor het beschrijven in het Activiteitenplan van een beschermd soort

Voor de Gierzwaluw (*Apus apus*)

Vragen we met deze aanvraag ontheffing aan voor het verbodsartikel 3.1, lid 1:

Het is verboden opzettelijk van nature in Nederland in het wild levende vogels van soorten als bedoeld in artikel 1 van de Vogelrichtlijn te doden of te vangen.

Ontheffing voor meerdere soorten

Vraag een ontheffing aan voor alle beschermde soorten waarvan het aannemelijk is dat de werkzaamheden leiden tot het overtreden van verbodsbepalingen, bijvoorbeeld een ontheffing voor vleermuizen en gierzwaluwen. Blijkt na het indienen van uw aanvraag dat er zaken gewijzigd zijn? Geef die dan zo snel mogelijk door via e-mail (servicebureau@provincie-utrecht.nl) onder vermelding van uw zaaknummer).

Bekende verblijfplaatsen

Blijkt uit de [Nationale Databank Flora en Fauna](#) of uit eerdere ecologische onderzoeken van maximaal drie jaar oud dat er al eerder verblijfplaatsen vastgesteld zijn? Neem deze verblijfplaatsen dan ook mee in de beoordeling van de gevolgen van de werkzaamheden op de beschermde soort. Het kan zijn dat deze verblijfplaatsen nog in gebruik zijn. Deze neemt u dan mee in het veldonderzoek en geeft u aan in de ontheffingsaanvraag.

Vleermuizen

Uit ervaring blijkt dat door de verborgen levenswijze van vleermuizen en wanneer ze in het plangebied in een kleine spleet in muren, in spouwmuren of onder dakpannen kunnen kruipen, een ontheffingsaanvraag voor artikel 3.5, lid 1 voor deze soort regelmatig toch nodig blijkt te zijn.

4. Methode ecologisch onderzoek

Het ecologisch onderzoek moet u laten uitvoeren door een ecologisch deskundige. Dit is een persoon met een mbo-, hbo- of universitaire opleiding in de Nederlandse ecologie of in Nederlands natuurbeheer of hiermee vergelijkbare studiegebieden. Of een persoon die op een andere manier aantoonbare soortenkennis van de Nederlandse flora en fauna opgebouwd heeft en minimaal één jaar ervaring heeft met het ecologisch veldonderzoek waarvoor die persoon als ecologisch deskundige zelfstandig ingezet gaat worden.

Is er een capaciteitstekort en zet u daardoor onervaren ecologisch deskundigen (personen met minder dan één jaar veldonderzoekervaring) in voor het ecologisch veldonderzoek? Dan kan dit alleen in de volgende situatie (aan alle twee de voorwaarden moet voldaan worden):

1. Het veldonderzoek vindt plaats in stedelijk gebied bij niet-unieke bouwwerken (zoals woonwijken);
2. Een ervaren ecologisch deskundige houdt toezicht op het veldonderzoek. De ervaren en de onervaren ecologisch deskundige voeren samen de inventarisatie uit waarbij zij eventuele deelgebieden opsplitsen en in een latere ronde uitwisselen zodat elk deelgebied ook door de ervaren collega geïnventariseerd wordt.

De deskundigheid van de betrokken ecologen beschrijft u in het Activiteitenplan.

Verkennend Flora & Fauna QuickScan onderzoek en Nader Ecologisch Onderzoek

Blijkt uit het verkennende Flora & Fauna QuickScan onderzoek dat er beschermde planten- en/of diersoorten aanwezig kunnen zijn in het plangebied (bijvoorbeeld ook omdat deze in de omgeving aangetroffen zijn en het biotoop geschikt is)? En kunt u niet uitsluiten dat de ruimtelijke ingreep mogelijk negatieve gevolgen heeft voor deze soorten of soortgroepen? Dan moet u een Nader Ecologisch Onderzoek laten uitvoeren.

Flora & Fauna QuickScan

Hiermee onderzoekt u of er beschermde planten- en diersoorten aanwezig kunnen zijn in en in de directe omgeving van het plangebied. Doel van de Flora & Fauna QuickScan is helder krijgen welke beschermde soorten en soortgroepen uit te sluiten zijn, welke soorten en soortgroepen niet uit te sluiten zijn en of er ten aanzien van de (mogelijk) aanwezige soorten, door de ruimtelijke ingreep verbodsbepalingen overtreden kunnen gaan worden.

Een Flora & Fauna QuickScan kunt u het hele jaar laten uitvoeren en bestaat uit twee delen:

1. Bureauonderzoek naar de ligging van het plangebied ten opzichte van zowel nationaal als provinciaal beschermde gebieden.
2. Bureau- en veldinventarisatie naar de (on)mogelijkheid van de aanwezigheid van verblijfplaatsen en rustplaatsen van beschermde soorten. Dit zijn onder andere vogels met jaarrond beschermde nesten en broedvogels en soorten uit de volgende soortgroepen: grondgebonden zoogdieren, vleermuizen, amfibieën, reptielen, beschermde vissen, beschermde ongewervelden en beschermde planten binnen de provincie Utrecht. Denk ook aan de aandachtsoorten van de provincie Utrecht (pdf).

Nader Ecologisch Onderzoek

Dit onderzoek is gericht op de ecologische functie van het plangebied en de directe omgeving voor de in de buurt aanwezige planten- en/of diersoort. Voor de meeste soortgroepen bestaan vaste onderzoeksprotocollen (die vaak uitgaan van meerdere onderzoeksronden):

- Het onderzoek moet minimaal voldoen aan de onderzoeksmethoden zoals beschreven in de [BIJ12 Kennisdocumenten](#).
- Vleermuizen: het onderzoek moet minimaal voldoen aan de aanwijzingen en werkwijzen in het meest actuele [Vleermuisprotocol](#) van het Netwerk Groene Bureaus.
- Soorten waarvoor geen BIJ12 Kennisdocument of Vleermuisprotocol beschikbaar is: het onderzoek moet minimaal voldoen aan de werkwijzen die aangegeven zijn in de [soorteninventarisatieprotocollen](#) van het Netwerk Groene Bureaus.
- Soorten waarvoor geen soortspecifieke Kennisdocumenten of onderzoeksprotocollen beschikbaar zijn: de inventarisatie moet plaatsvinden volgens de algemene protocollen (voor verwante soorten/sortgroepen) van bijvoorbeeld de Zoogdiervereniging, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, EIS, FLORON, SOVON, STONE, et cetera.

In sommige gevallen en alleen als het goed ecologisch onderbouwd is, kunnen we een afwijking van de onderzoeksprotocollen goedkeuren. Mocht u dit van plan zijn, vraag hierover dan eerst een [vooroverleg](#) aan met de provincie Utrecht (via wnb@provincie-utrecht.nl).

Geldigheid gegevens ecologisch onderzoek

In lijn met de Omgevingsregeling van de toekomstige Omgevingswet kunt u onderzoeksgegevens gebruiken die maximaal **drie jaar** oud zijn op het moment dat u de ontheffingsaanvraag indient. Deze geldigheidstermijn geldt per onderzochte ecologische gebruiksfunctie van het gebied voor de soort. Hebben ingrijpende veranderingen plaatsgevonden in de ecologische gebruiksfunctie van het gebied voor de soort gedurende de periode tussen het ecologisch onderzoek en het indienen van de ontheffingsaanvraag (dit kan drie jaar zijn, maar deze periode kan ook korter zijn)? Dan moet u de onderzoeksgegevens actualiseren. Heeft u hier vragen over? Neem dan contact op met de provincie via wnb@provincie-utrecht.nl.

Huismussenonderzoek

Voor de periode van het huismussenonderzoek houden we de richtlijnen uit het [Kennisdocument Huismus \(pdf\)](#) aan (vooral de waarnemingspiek in de ochtend is van belang).

Onderzoek naar tweekleurige vleermuis en meervleermuis

De tweekleurige vleermuis verblijft in Nederland voornamelijk in hoogbouw. Onderzoek daarom bij een gebouw van vier verdiepingen en hoger of er een paarverblijf is van de tweekleurige vleermuis. Tenzij er in de directe omgeving aantrekkelijkere gebouwen voor de tweekleurige vleermuis zijn. Dit zijn gebouwen die hoger zijn, beschikbaar zijn (open stootvoegen) en geschikt zijn als paarverblijf.

Meervleermuizenkolonies zitten vaak in kerkzolders, vleermuiskasten, spouwmuren en onder dakpannen van schuren en huizen. Neem daarom deze plekken mee in het onderzoek en neem de inventarisatie van de soort hierin mee als de soort in een gebied verwacht wordt. De onderzoeksrichtlijnen (zoals de inventarisatieperiode) voor deze soorten vindt u in het [Vleermuisprotocol 2021](#).

Onderzoek naar winterverblijfplaatsen

In stedelijk gebied bij een rijtjeswoning met een puntdak uit de jaren '60-'70-'80 is een massa winterverblijf zwermonderzoek niet nodig. In landelijk gebied bij een rijtjeswoning met een puntdak uit de jaren '60-'70-'80 is een massa winterverblijf zwermonderzoek wel nodig. Ook bij massieve gebouwen, jaren '20-'30 woningen, bijzondere complexen, industriële complexen, flats, zorgcomplexen en kantoorpanden raden we aan om massa winterverblijf zwermonderzoek te doen.

5. Resultaten ecologisch onderzoek

In hoofdstuk 4 en 5 van het Activiteitenplan geeft u een korte samenvatting van de methode c.q. de resultaten van het ecologisch onderzoek. Het document met de methode, opzet en resultaten van het ecologisch onderzoek voegt u als los document met de daarbij horende bijlagen toe aan de ontheffingsaanvraag. Het document moet een overzicht bevatten van alle relevante ecologische onderzoeken die uitgevoerd zijn binnen of in de directe omgeving van het plangebied. De ecologische onderzoeksrapporten moeten ook onafhankelijk van de ontheffingsaanvraag te lezen zijn en minimaal bestaan uit:

- Beschrijving van de potenties van het plangebied voor beschermde en overige soorten. Zijn er meerdere onderzoeksgebieden? Geef deze dan een naam of nummer en geef aan welke onderzoeksgebieden relevant zijn voor de huidige aanvraag;
- Gedetailleerde en actuele foto's van de situatie en foto's van waargenomen soorten en (potentiële) verblijfplaatsen van soorten;
- Beschrijving van de onderzoeksmethoden en de hiervoor gebruikte protocollen en/of Kennisdocumenten. Per veldbezoek geeft u minimaal de volgende onderdelen aan:
 - In tabelvorm: data, start- en eindtijd van het bezoek, tijdstippen van de zonsopgang en de zonsondergang (gebruik hiervoor eventueel een aparte standaardtabel), de weersomstandigheden (temperatuur, neerslaggegevens, windsterkte en windrichting), de gebruikte apparatuur en het aantal onderzoekers dat de verschillende onderzoeksronden uitgevoerd heeft;
 - Bij grotere onderzoeksgebieden, naast de bovengenoemde informatie, ook kaartmateriaal met looproutes en/of observatiepunten. Dit is met name van belang bij grote renovatie- en isolatieprojecten waarbij huismus-, gierwaluw- en vleermuisonderzoek op grote schaal uitgevoerd moet worden in meerdere straten binnen hetzelfde plangebied. Daar is vaak sprake van hetzelfde type huizen, rechte lijnen en goed overzicht. Hierdoor is het onderzoek eenvoudiger en kunnen er vaak iets ruimere marges gehanteerd worden qua onderzoeksinspanning dan wat het Vleermuisprotocol voorschrijft. Om te bepalen welke onderzoeksinspanning vereist is, is het handig vooroverleg aan te vragen.
- Overzicht van de onderzoeksresultaten met daarin in ieder geval:
 - Waarnemingen van (beschermde) soorten binnen en rond het plangebied;
 - Kaartmateriaal met duidelijke indicaties van de essentiële gebruiksfuncties (en, wanneer noodzakelijk voor een goede beoordeling van de situatie, ook de niet-essentiële gebruiksfuncties), aangevuld met een ecologische onderbouwing hiervan;
 - Zo nauwkeurig mogelijke indicatie van het aantal individuen per aangetroffen verblijfplaats of leefgebied;
 - Ecologische onderbouwing van de te verwachten negatieve effecten van de voorgenomen werkzaamheden op de aanwezige (beschermde) soorten. (realisatiefase en gebruiksfase), zoals het (tijdelijk of permanent) verdwijnen van ecologische gebruiksfuncties.

6. Mitigerende en compenserende maatregelen

Is er door de geplande werkzaamheden sprake van aantasting van een planten- en/of diersoort, van verblijfplaatsen, essentiële foerageergebieden en/of essentiële vliegroutes of verplaatsroutes? Dan moet u maatregelen nemen om die schade te voorkómen (mitigerende maatregelen) en maatregelen nemen om het leefgebied ergens anders aan te bieden/te realiseren (compenserende maatregelen). In principe moeten compenserende maatregelen vooruitlopen op de aantasting. En een vervangend leefgebied moet functioneel zijn voordat het huidig leefgebied aangetast wordt.

Beschermde planten- en/of diersoorten hebben niet alleen hinder van de werkzaamheden vóór een ruimtelijke ingreep. Ook na afloop van de werkzaamheden of activiteiten voor de ruimtelijke ingreep is de situatie in de meeste gevallen wezenlijk veranderd voor die soorten. Daarom moet u op tijd maatregelen nemen om negatieve effecten zoveel mogelijk te voorkomen en te verzachten.

Aan de hand van de resultaten van het Nader Ecologisch Onderzoek geeft u aan hoe u ervoor gaat zorgen dat de staat van instandhouding van de beschermde planten- en/of diersoort niet in het geding komt. Voor de onderbouwing van de getroffen en/of te treffen mitigerende en compenserende maatregelen neemt u in het Activiteitenplan in elk geval op:

- In welke periode van het jaar en periode van de dag de werkzaamheden plaatsvinden en de weersomstandigheden waarbij deze uitgevoerd of eventueel gestaakt worden;
- Manier waarop u rekening houdt met de kwetsbare perioden van de verschillende soortengroepen en gebruiksfuncties en de tijdelijke en/of permanente maatregelen die u neemt om verstoring of schade te voorkomen. Werkzaamheden in kwetsbare perioden zijn meestal niet toegestaan;
- Kaartmateriaal en toelichting van de aangetroffen ecologische gebruiksfuncties in relatie tot de tijdelijke en/of permanente maatregelen. Geef aan of deze maatregelen buiten de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden liggen. En bij paarverblijfplaatsen van vleermuizen of de maatregelen buiten de invloedssfeer van al bezette territoria van soortgenoten liggen;
- Afmetingen, modeltype (indien relevant), bouw materiaal (van bijvoorbeeld steigers, netten en rijplaten) en locatie (windrichting, hoogte, afstand tot de aan te tasten verblijfplaats, visuele verstoring (bijvoorbeeld door licht) en akoestische verstoring (verwachte geluidsbelasting als gevolg van de werkzaamheden) van de gekozen maatregelen. Bij voorkeur met fotomateriaal. Houd hierbij ook rekening met de voorwaarden uit de BIJ12 Kennisdocumenten en eventuele aanwijzingen opgesteld door bijvoorbeeld de Zoogdiervereniging, SOVON, RAVON, Vogelbescherming Nederland, Vlinderstichting, EIS, FLORON, SOVON, STONE;

- Ecologische onderbouwing waaruit blijkt dat de getroffen of de te treffen maatregelen in verhouding staan tot de gebruiksfuncties die verloren gaan;
- Beschrijving van de periode en methode van het ontoegankelijk en/of ongeschikt maken van ecologische gebruiksfuncties en/of bouwwerken. Het ongeschikt maken moet onder begeleiding van een hierin deskundige ecooloog;
- Datum waarop de maatregelen getroffen zijn of worden, rekening houdend met de benodigde gewenningsperioden zoals aangegeven in B12 Kennisdocumenten;
- Eventuele controleronde(n) voordat de werkzaamheden beginnen. Let hierbij op de eventuele aanvullende maatregelen om de toegang tot ecologische gebruiksfuncties niet te beperken (zoals steigers, steigerdoeken, bouwmaterialen, bouwverlichting);

Het uitgangspunt is om met maatregelen te werken waarvan de effectiviteit bewezen is. Is dit niet mogelijk? Neem dan voordat u de ontheffingsaanvraag indient contact op voor een vooroverleg via wmb@provincie-utrecht.nl.

Staan we in uw ontheffingsaanvraag het opnemen toe van een experimentele maatregel of van een maatregel waarvan de geschiktheid nog onvoldoende bewezen is? Zorg er dan voor dat u de functionaliteit van de maatregel uitgebreid onderbouwt. En dat u een beschrijving geeft van hoe de monitoring van de effectiviteit van deze maatregel uitgevoerd kan worden (frequentie, methode van inventariseren, tijdspanne en manier van rapporteren).

Het toestaan van het opnemen in de aanvraag van een experimentele maatregel of een maatregel waarvan de geschiktheid nog onvoldoende bewezen is en een goede beschrijving van de functionaliteit en de monitoringsmogelijkheden bieden geen garantie dat de ontheffingsaanvraag op dit onderdeel goedgekeurd wordt. Een vooroverleg kan helpen om hierover voorafgaand meer duidelijkheid te krijgen.

Tijdelijke en permanente verblijfplaatsen

Voor de ecologische toetsing en de juridische borging is de informatie belangrijk die u over de tijdelijke en permanente verblijfplaatsen aanlevert, in combinatie met de informatie van het Netwerk Groene Bureaus. Beschrijf daarom in ieder geval:

- Welke kast: merk, materiaal en formaat;
- Het aantal kasten;
- (Globale) beschrijving van de plekken waar de kasten hangen (dit helpt voor een goede beoordeling en om extra vragen te voorkomen, belangrijkste is dat het Kennisdocument gevolgd is). Neem in die beschrijving bij voorkeur op:
 - Globale locatie
 - Hoogte
 - Windrichting
 - Lichtinval van bijvoorbeeld straatlantaarns
 - Vrije uitvliegroute (bijvoorbeeld geen boom er direct voor)
 - Vrij van verstoring door de werkzaamheden

Vleermuiskasten

Zorg bij de compenserende maatregelen voor vleermuizen dat u tijdelijke en permanente kasten met verschillende microklimaten aanbiedt. Bijvoorbeeld door deze op minimaal drie verschillende windrichtingen te plaatsen of kasten deels met veel bezonning en deels in de schaduw te plaatsen. En zorg ervoor dat de vleermuizen de juiste minimum grootte kast tot hun beschikking hebben. Zodat ze voldoende ruimte hebben om te verblijven, te overwinteren en/of te paren. We houden daarvoor de richtlijnen aan uit de [Kennisdocumenten van BIJ12](#). Gebruik bij voorkeur geen zwarte kasten (vanwege oververhitting), tenzij de windrichting dit toelaat. En houd qua locatie rekening met de kasten en de territoria van andere vleermuizen. Dit is vooral van belang wanneer de kasten opgehangen worden als (tijdelijke) vervanging van een paarterritorium.

Gierzwaluwkasten

Bij gierzwaluwen duurt het vaak langer dan twee jaar voordat nieuwe kasten door hen gevonden worden. Zorg daarom direct voor permanente (en geen tijdelijke) nestkasten. Deze kasten zullen sneller in gebruik genomen worden wanneer u ze zo dicht mogelijk bij de originele nestplaats of in de buurt van een andere nestlocatie van de gierzwaluw (koloniebroeder) plaatst.

7. Effect van de werkzaamheden op de staat van instandhouding

In hoofdstuk 7 van het Activiteitenplan geeft u een toelichting waaruit blijkt dat de (gunstige) staat van instandhouding van de beschermde soorten in hun natuurlijk verspreidingsgebied gewaarborgd wordt.

Bij de beoordeling van de staat van instandhouding zijn er meer factoren van belang dan alleen de populatiegrootte/populatietrend. We beoordelen hiervoor ook de door u voorgestelde tijdelijke en permanente mitigerende en compenserende maatregelen.

Het verlenen van de ontheffing mag namelijk geen negatief effect hebben op de staat van instandhouding van de soort. Dit is afhankelijk van de verschillende beschermingsregimes:

- **Vogelrichtlijn:** De maatregelen leiden niet tot verslechtering van de staat van instandhouding van de betreffende soort.
- **Habitatrichtlijn:** Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.
- **Andere soorten:** Er wordt geen afbreuk gedaan aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijk verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan.

Om te kunnen beoordelen of aan deze criteria voldaan wordt, beantwoordt u in het Activiteitenplan de volgende vragen:

1. Wat is de staat van instandhouding (van de populatie) van de soort (in zijn natuurlijk lokaal, regionaal en/of landelijk verspreidingsgebied)?
2. Wat is het effect van het verlenen van de ontheffing op de betrokken populatie(s)?

Dit onderbouwt u door in het Activiteitenplan in ieder geval de volgende onderdelen op te nemen:

- Beschrijving van de waarde van het plangebied voor relevante beschermde planten- en/of diersoorten in relatie tot de landelijke staat van instandhouding;
- Omgevingscheck (gebruik hiervoor bijvoorbeeld de gegevens van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF), SOVON, Zoogdiervereniging, RAVON, Waarneming.nl, IVN of andere lokale waarnemingen) en een onderbouwing van de potentie van het plangebied in relatie tot de directe omgeving. Geef hiervoor een beschrijving van de waarde van het plangebied in relatie tot de regionale of lokale staat van instandhouding (indien beschikbaar);
- Beschrijving van de gevolgen van de geplande werkzaamheden en getroffen mitigerende en compenserende maatregelen voor de beschermde planten- en/of diersoorten binnen en rond het plangebied. Benadruk hierbij de situatie tijdens en na afloop van de beoogde werkzaamheden en de verwachte effectiviteit van de getroffen/te treffen maatregelen. In principe verlenen we alleen toestemming voor bewezen effectieve maatregelen. Wilt u andere maatregelen nemen? Neem dan hiervoor contact met ons op (wnb@provincie-utrecht.nl);
- Gevolgen voor de kwaliteit van het leefgebied, de eventueel aanwezige vliegroutes en/of het foerageergebied binnen en rond het plangebied;
- Eventueel cumulatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden in de directe omgeving van het plangebied. Bijvoorbeeld het kappen van een aantal grote bomen in het plangebied waar in de directe omgeving ervan de afgelopen jaren al oude bomen gekapt zijn. Hoe minder gunstig de trend en/of de staat van instandhouding van een beschermde soort is, hoe strenger de beoordeling is of we toestemming voor de ontheffing kunnen geven. Bij deze beoordeling houden we rekening met cumulatieve effecten, zoals reeds verleende ontheffingen voor dezelfde populaties van de soort. Onderzoek dus altijd wat de staat van instandhouding is van de soorten in het lokale plangebied, maar ook regionaal en landelijk.

Voor een aantal diersoorten waarvoor vaak ontheffing aangevraagd wordt, hebben we de landelijke staat van instandhouding beschreven. Deze beschrijvingen vindt u in bijlage 1 en kunt u gebruiken in uw Activiteitenplan.

8. Belang van de ruimtelijke ingreep

Eén van de drie voorwaarden voor ontheffing van de soortenbescherming is dat de geplande ruimtelijke ingreep nodig is (een geldig wettelijk belang heeft). Welk belang toegepast kan worden, is afhankelijk van het beschermingsregime in de Wet natuurbescherming:

- **Vogelrichtlijn:** artikel 3.3, lid 4, onder b.
- **Habitatrichtlijn:** artikel 3.8, lid 5, onder b.
- **Andere soorten:** artikel 3.8, lid 5, onder b en artikel 3.10, lid 2.

Voorbeelden van mogelijke belangen:

- Voor volksgezondheid en openbare veiligheid: verduurzaming, binnenklimaatverbetering, asbestsanering, bomenkap, wegverbreding.
- Dwingende redenen van groot openbaar belang: verduurzaming (renovatie en isolatie), woningbouw, vergroten aanbod werkgelegenheid. Het openbaar belang moet zo groot zijn dat het afgewogen kan worden tegen de doelstelling van instandhouding van de natuurlijke habitats en de wilde flora en fauna. Individuele belangen van particulieren en bedrijven vallen niet onder 'dwingende redenen van groot openbaar belang met inbegrip van sociale of economische aard of voor het milieu wezenlijk gunstige effecten', tenzij ze samenvallen met een breder publiek belang.
- Bescherming van flora en fauna.

Wanneer we uw ontheffingsaanvraag behandelen, kijken we naar de aard en het gewicht van het belang van de geplande ruimtelijke ingreep én naar het beschermingsbelang van de planten- en/of diersoort die de ruimtelijke ingreep raakt. Daarom is het belangrijk dat u het belang van de geplande ruimtelijke ingreep onderbouwt. Neem daarvoor in hoofdstuk 8 van het Activiteitenplan de tekst van het belang over uit de wet inclusief het wetsartikel-nummer en -lid. Geef aan waarom dit belang in uw situatie zwaarder moet wegen dan het beschermingsbelang van de beschermde planten- of diersoort.

Onderbouw dit met zo concreet mogelijke officiële documenten. Bijvoorbeeld met huidige en toekomstige energielabels, berekeningen van CO₂- en stikstofuitstoot, asbestrapportages, veiligheidsrapportages zoals een VTA rapport (Visual Tree Assessment, wanneer het gaat om oude bomen met gevaar van omvallen of takken die afwaaien), gemeentelijke doelstellingen qua aantal woningen voor de aanpak van het woningtekort (inclusief onderzoeksresultaten waaruit het woningtekort in die gemeente en/of regio blijkt) of andere plannen van de gemeente, et cetera.

Gaat het bij uw project alleen om onderhoud van bestaande gebouwen (dus geen renovatie of verduurzaming)? Probeer dan zoveel mogelijk om negatieve effecten op de beschermde soorten te voorkomen. Is dit niet helemaal te voorkomen? Neem dan contact met ons op via wnb@provincie-utrecht.nl.

Voorbeeldteksten mogelijke belangen

Openbare veiligheid: bomenkap

Gezien het belang van de openbare veiligheid (artikel 3.3, lid 4, onder b, aanhef en onder 1, van de Wet natuurbescherming), de onmogelijkheid van het plaatsen van hekken rondom de kwetsbare beuk (item [xx] op kaart bijlage [xx], kwetsbaarheid aangetoond met onderzoeksresultaat [xx] in bijlage [xx]) en daardoor de noodzaak van de verwijdering van deze boom van de voor voorbijgangers gevaarlijke plek en het op deze manier voorkómen van het neerkomen van de boom op voorbijgangers, zijn we van mening dat dit belang zwaarder mag wegen dan het belang van het plangebied voor de beschermde soort [xx]. Door het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen zal er geen verslechtering van de staat van instandhouding van de beschermde soort(en) ontstaan.

Volksgezondheid: asbestsanering

Gezien het belang voor de volksgezondheid (artikel 3.3, lid 4, onder b, aanhef en onder 1, van de Wet natuurbescherming) van de geadviseerde methode tot asbestverwijdering uit [xx] gebouwen (item [xx] op kaart bijlage [xx], noodzaak tot asbestsanering aangetoond met asbestrapportage [xx] in bijlage [xx]) en de onmogelijkheid deze asbestsanering op een andere manier uit te voeren dan geadviseerd, zijn we van mening dat dit belang zwaarder mag wegen dan het belang van het plangebied voor de beschermde soort [xx]. Door het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen zal er geen verslechtering van de staat van instandhouding van de beschermde soort(en) ontstaan.

Groot openbaar belang: verduurzaming

Gezien het grote openbare belang (artikel 3.8, lid 5, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming) van de vermindering van de CO₂-uitstoot door de renovatie en isolatie van [xx] woningen (item [xx] op kaart bijlage [xx], noodzaak tot renovatie en isolatie aangetoond met energierapportage [xx] in bijlage [xx]) met huidig energielabel [xx] naar woningen met energielabel [xx] en daarmee een verminderde CO₂-uitstoot, de onmogelijkheid deze renovatie en isolatie op een andere manier uit te voeren dan voorgesteld (aangetoond met rapportage [xx]), zijn we van mening dat dit belang zwaarder mag wegen dan het belang van het plangebied voor de beschermde soort [xx]. Door het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen zal er geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soort(en) ontstaan.

Dwingende reden van groot openbaar belang van sociale aard: aanpak woningtekort

Gezien de dwingende reden van groot openbaar belang van sociale aard (artikel 3.8, lid 5, onder b, aanhef en onder 3, van de Wet natuurbescherming) van de aanpak van het woningtekort door de bouw van [xx] woningen (item [xx] op kaart bijlage [xx], noodzaak tot woningbouw aangetoond met woningbehoefteonderzoek [xx] en/of woonvisie [xx] van gemeente [xx] in bijlage [xx]), de onmogelijkheid het woningtekort op een andere manier aan te pakken dan voorgesteld, zijn we van mening dat dit belang zwaarder mag wegen dan het belang van het plangebied voor de beschermde soort [xx]. Door het aanbieden van alternatieve verblijfplaatsen zal er geen negatief effect op de gunstige staat van instandhouding van de beschermde soort(en) ontstaan.

9. Alternatievenafweging

In hoofdstuk 9 van het Activiteitenplan geeft u aan waarom u de beoogde oplossing voor de ruimtelijke ingreep niet:

1. Op een andere locatie kunt uitvoeren;
2. Met een andere werkwijze kunt uitvoeren;
3. Met een andere inrichting van het plangebied kunt uitvoeren;
4. Op een ander moment, in een minder kwetsbare periode of met een alternatieve planning kunt uitvoeren.

Bijvoorbeeld waarom het slopen of renoveren van het gebouw (met daarin verblijfplaatsen van beschermde soorten) samen met de voorgestelde mitigerende en compenserende maatregelen geschikter is voor het bereiken van uw projectdoelstellingen en een meer bevredigend alternatief is voor de beschermde soorten dan nieuwbouw op een andere locatie.

Vertrekpunt is dat de gekozen oplossing voor de ruimtelijke ingreep geschikt moet zijn om de projectdoelstellingen te bereiken. Vervolgens gaat het om een zorgvuldige inhoudelijke afweging. Hierbij kunt u externe (maatschappelijke) redenen noemen, maar de ecologische redenen zijn essentieel. Economische redenen zijn niet doorslaggevend dan ecologische redenen.

Belangrijk voor de beoordeling van dit onderdeel is dat u in het Activiteitenplan duidelijk onderbouwt dat de gekozen locatie, werkwijze, inrichting en planning het meest bevredigende alternatief is voor de beschermde soorten en dat de projectdoelstellingen er door bereikt kunnen worden. Dat er dus geen andere bevredigende oplossingen zijn voor de ruimtelijk ingreep die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat.

Deze onderbouwing moet objectief en controleerbaar zijn, moet alle vier de volgende onderdelen bevatten en per onderdeel de reden(en) bevatten waarom het niet een redelijk alternatief is:

1. Mogelijk andere locatie(s) voor de ruimtelijke ingreep, maar die zouden ervoor zorgen dat meer beschermde soorten meer schade zouden oplopen;
2. Mogelijk andere werkwijze(n) om de werkzaamheden uit te voeren, maar hiermee zouden de projectdoelstellingen niet bereikt kunnen worden en de beschermde soorten zouden er meer schade door oplopen;
3. Mogelijke andere inrichting(en) van het plangebied (bij permanente compensatie inclusief eventuele alternatieve verblijfplaatsen), maar die zouden niet kunnen voorkómen dat verblijfplaatsen aangetast worden;
4. Mogelijk andere periode(n) en faseringen van de werkzaamheden, maar die zouden overeenkomen met de kwetsbare periode van de beschermde soorten.

Voorbeeld voor opbouw van de tekst

U begint dit onderdeel met de tekst. "We hebben alternatieven voor de ruimtelijke ingreep overwogen." Vervolgens geeft u een opsomming van de overwogen alternatieven. Per alternatief geeft u aan waarom het geen redelijk alternatief is om een minder negatief effect op de beschermde soorten te bereiken. Of waarom de gekozen optie juist geschikter is dan de alternatieven (minste schade voor de soort).

Beschrijf uitgebreid de alternatievenafweging voor de periode

Bijvoorbeeld "Bij de uitvoering van de werkzaamheden houden we rekening met de meest kwetsbare periode van [beschermde soort x]. Namelijk [xx tot en met xx]. Dan vindt [xx] plaats. Er is geen alternatieve planning die redelijker is dan de voorgestelde planning. Omdat [xx]".

10. Monitoring

Ruimtelijke ingrepen kunnen flinke gevolgen hebben voor de kwetsbare functies van beschermde planten- en diersoorten. Waar deze kwetsbaarheid extra groot is (bijvoorbeeld bij planten- en diersoorten en functies waarvoor geen effectieve maatregelen bekend zijn of bij een project waarin de ruimtelijke ingreep veel impact heeft op de verblijfplaatsen), nemen we in de voorschriften van een ontheffing een monitoringsverplichting op.

Vermoedt u dat deze monitoringsverplichting op uw ruimtelijke ingreep van toepassing kan zijn (of blijkt dit uit een vooroverleg)? Dan stuurt u bij uw ontheffingsaanvraag een grondige voorzet voor uw monitoringsplan mee en informeert u de opdrachtgever/initiatiefnemer over een mogelijke monitoringsverplichting. Als u een ontheffing krijgt, staat in de voorschriften hoe en wanneer u de monitoringsrapportage moet opsturen naar het bevoegd gezag.

V - ECOLOGISCH WERKPROTOCOL EN LOGBOEK

Op basis van alle aangeleverde gegevens beslissen we tot het al dan niet verlenen van een ontheffing van de Wet natuurbescherming. Heeft u vervolgens alle toestemmingen binnen die nodig zijn voor de geplande werkzaamheden dan kunt u aan de slag (eventueel kunt u nog rekening houden met de mogelijkheid dat belanghebbenden binnen zes weken na publicatie van het besluit een bezwaarprocedure kunnen starten).

Twee weken voor de start van de werkzaamheden maakt u hiervan een melding bij de Regionale Uitvoeringsdienst (RUD) Utrecht via het formulier “Start werkzaamheden soortenbescherming melden”. Bij dit startformulier stuurt u ook een ecologisch werkprotocol mee. Hierin neemt u de voorschriften uit de ontheffing over en beschrijft u de praktische uitvoer van de werkzaamheden en de mitigerende en/of compenserende maatregelen. Dit ecologisch werkprotocol is onder andere bedoeld voor de aannemer en moet op de locatie van de werkzaamheden aanwezig zijn.

Het ecologisch werkprotocol maakt geen deel uit van de toetsing van uw ontheffingsaanvraag. Maar het opstellen en insturen van het ecologisch werkprotocol bij de startmelding van de werkzaamheden nemen we wel op als voorschrift van de ontheffing.

Na de afronding van alle werkzaamheden maakt u hiervan een melding bij de RUD via het formulier “Einde werkzaamheden soortenbescherming melden”. Bij dit eindformulier stuurt u de geactualiseerde versie van het ecologisch werkprotocol en het logboek mee.

In het ecologisch werkprotocol neemt u het volgende op:

- Omschrijving van het plangebied inclusief de kaart;
- Activiteiten en werkzaamheden die uitgevoerd worden, inclusief de planning;
- Voorschriften uit de ontheffing;
- Mitigerende en/of compenserende maatregelen die uitgevoerd worden inclusief de locaties op de kaart, de datums en waar mogelijk het start- en eindtijdstip;
- Contactgegevens van de begeleidend ecooloog en overzicht van de activiteiten/werkzaamheden die door de ecooloog begeleid worden;
- Manier waarop omgegaan gaat worden met eventueel onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied;
- Per planten- en diersoort waarvoor u ontheffing aanvraagt concreet (met locatie, planning of afmetingen):
 - Manier waarop het doden en verwonden van individuen voorkomen gaat worden (planning, maatregelen);
 - Methoden van ongeschikt maken die voor die soort toegepast gaan worden (locatie, materiaal, planning);
 - Controles (perioden, door wie) die voor de start van werkzaamheden uitgevoerd gaan worden;

- Omgang met de kwetsbare perioden en de gewenningsperioden van de aanwezige planten- en diersoorten. En de fasering van de werkzaamheden ten opzichte van belangrijke en kwetsbare perioden (planning van de werkzaamheden);
- Borging van voldoende alternatieve verblijfplaatsen (locatie en afmetingen);
- Nieuwe permanente voorzieningen (locatie en afmetingen);
- Manier van borging van het functioneel leefgebied;
- Manier waarop voldaan wordt aan de zorgplicht.

Logboek

Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden houdt de begeleidend ecooloog een logboek bij. Dit ingevulde logboek stuurt u vervolgens mee met het meldingsformulier “Einde werkzaamheden soortenbescherming”. Neem in dit logboek in ieder geval de volgende elementen op:

- Initiatiefnemer en uitvoerende partij;
- Ecologisch begeleidende partij;
- Uitgevoerde mitigerende maatregelen: welke voorzorgsmaatregelen er uitgevoerd zijn om het doden en verwonden van individuen te voorkomen en de locaties hiervan;
- Uitgevoerde compenserende maatregelen: op welk moment en op welke locatie er geschikte en voldoende alternatieve (paar)verblijfplaatsen, rustplaatsen, foerageergebieden en/of leefgebieden beschikbaar en aanwezig waren en zijn voor de beschermde soort(en);
- Gemaakte ecologische keuzes en uitgevoerde acties bij incidenten en onverwacht aangetroffen (beschermde) soorten binnen het plangebied tijdens de werkzaamheden, bijvoorbeeld:
 - Goedkeuringen door een ecologisch deskundige;
 - Afwijkingen van het ecologisch werkprotocol (indien goedgekeurd door het bevoegd gezag);
 - Gekozen mitigerende en/of compenserende maatregelen en de locaties hiervan;
- Relevante resultaten van de uitgevoerde ontheffingsvoorschriften-activiteiten/werkzaamheden/handelingen.
- Aangetaste verblijfplaatsen, verstoorde en gedode exemplaren van de beschermde planten- en diersoort(en) en de datum hiervan;

BIJLAGE 1 - STAAT VAN INSTANDHOUDING

Huismus

De huismus komt in vrijwel heel Nederland voor (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022). De huismussenpopulatie werd in 2017 op tussen de 600.000 en 1 miljoen broedparen geschat. Sinds de midden jaren tachtig is de landelijke populatie huismussen met ruim 60% afgenomen, met een significante afname in de jaren negentig (Broedvogels in Nederland in 2017. Boele et al, 2019). Het Netwerk Ecologische Monitoring geeft in recente metingen een stabiele huismussenpopulatie sinds het jaar 2000 weer (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). Gegevens van het Punt Transect Tellingen Project tonen echter een lichte afname (Huismus en Ringmus in Nederland meer dan 40 jaar gevolgd. Van Manen, 2020).

De kwaliteit van het leefgebied van de huismus is de afgelopen jaren afgenomen door onder andere renovatie en isolatie van gebouwen, een kleiner voedselaanbod, minder beschutting (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 2.0 - 2022) en roofdieren (Kennisdocument huismus. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelt de landelijke staat van instandhouding van de huismus als matig ongunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding als **ongunstig – ontoereikend**.

Gierzwaluw

In de broedperiode is de gierzwaluw een algemeen voorkomende soort in Nederland, waarbij ze voornamelijk in stedelijk gebied aanwezig kunnen zijn (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). De aantallen en aantalsontwikkelingen van gierzwaluwen zijn momenteel onduidelijk. Er wordt geschat dat het aantal broedparen tussen de 45.000 en 70.000 ligt (Gierzwaluw. Stats.sovon.nl. Sovon, 2022). Vanaf 2007 is de broedpopulatie van de gierzwaluw significant afgenomen (Broedvogels in Nederland in 2020. Boele et al, 2022). De gierzwaluw gebruikt vaak jaren achtereen dezelfde nestplaats (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017), maar is een mobiele soort die zich door heel Nederland verspreidt. Het verspreidingsgebied is hierdoor beoordeeld als gunstig (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018).

Woningrenovatie, nieuwbouw en het Bouwbesluit-verbod van openingen (zoals stootvoegen) in woningen hebben invloed op het aantal nestgelegenheden voor gierzwaluwen. Hierdoor is de kwaliteit van het leefgebied afgenomen (Kennisdocument gierzwaluw. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Sovon Vogelonderzoek Nederland beoordeelde de landelijke staat van instandhouding van de gierzwaluw in 2013 nog als gunstig (Het belang van Nederland buiten de Ecologische Hoofdstructuur voor soorten van de Vogelrichtlijn en van bijlage V van de Habitatrichtlijn. Vogel et al, 2013). Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordelen de landelijke staat van instandhouding vijf jaar later als **ongunstig – ontoereikend**.

Gewone dwergvleermuis

De gewone dwergvleermuis is de meest voorkomende vleermuissoort in Nederland (Kennisdocument gewone dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De populatieomvang van de gewone dwergvleermuis wordt geschat op 300.000 tot 600.000 dieren (Vleermuizen. Limpens en Thissen, 2014. In Wot-rapport 124, 2014). Over de periode 2015-2020 lijkt er een matige toename te zijn in het aantal waarnemingen van de gewone dwergvleermuis. De populatietrend wordt geschat op een toename van ongeveer 3% (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Bijna de gehele oppervlakte van Nederland kan gezien worden als verspreidingsgebied voor de gewone dwergvleermuis (Gewone dwergvleermuis. Verspreidingsatlas.nl, 2022).

De gewone dwergvleermuis is voor zijn leefgebied afhankelijk van gebouwen met invliegopeningen (open spouwmuren) en van voldoende voedselaanbod. In de periode 2008-2018 is het aantal van deze gebouwen min of meer gelijk gebleven (Factsheets voor 25 soorten. Logemann et al, 2018). Isolatiwerkzaamheden zorgen voor een verbetering van de energieprestaties van gebouwen, maar ook voor een aantasting van de verblijfplaatsen en daarmee het leefgebied van de gewone dwergvleermuis.

De landelijke staat van instandhouding wordt door Logemann et al (Factsheets voor 25 soorten, 2018) beoordeeld als **ongunstig - ontoereikend**, maar gunstig als genoeg mitigerende maatregelen genomen worden. De Zoogdiervereniging beoordeelt in de laatste update (2018) de staat van instandhouding als onbekend (Gewone dwergvleermuis. Zoogdiervereniging.nl, 2018).

Ruige dwergvleermuis

De ruige dwergvleermuis trekt van het ene leefgebied naar het andere. Deze vleermuissoort verblijft voornamelijk tijdens de paarperiode en winterperiode in Nederland (Migration periods of the Natusius' pipistrelle Pipistrellus nathusii in the Netherlands. Jonge Poering en Dekker, 2019). De populatieomvang van de ruige dwergvleermuis is door gebrek aan data moeilijk te schatten. De meest recente schatting is gebaseerd op de jaren 2012-2017 en telt 4.000 tot 400.000 individuen (Soortenverslag 131. Cdr.eionet.europa.eu, 2022) Tussen 2015 tot 2020 is de populatietrend onzeker, maar niet negatief (Netwerk Ecologische Monitoring 2021 in Telganger November 2021). Het verspreidingsgebied van de ruige dwergvleermuis is vrijwel heel Nederland, met een hogere concentratie in Noordwest-Nederland (Kennisdocument ruige dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017).

Ruige dwergvleermuizen overwinteren in boomholten, achter boomschors, in stapels brandhout, houtloodsen, spouwmuren en achter stootvoegen van gebouwen (Kennisdocument ruige dwergvleermuis. BIJ12, versie 1.0 - 2017). De Zoogdiervereniging beoordeelt het leefgebied van de ruige dwergvleermuis als gunstig, maar geeft wel aan dat de ruige dwergvleermuis kwetsbaar is voor de gevolgen van de energietransitie (Advies agendabepaling monitoring en onderzoek aan vleermuizen in het kader van de energietransitie. Schillemans et al, 2021).

De Zoogdiervereniging beoordeelt in de laatste update (2018) de landelijke staat van instandhouding van de ruige dwergvleermuis als **matig ongunstig** (Ruige dwergvleermuis. Zoogdiervereniging.nl, 2022).

Ringslang

De ringslang is vooral aanwezig in drie min of meer gescheiden kernen die in een ruim gebied rondom het IJsselmeer liggen. De belangrijkste populaties bevinden zich in waterrijke gebieden in Noord-Holland, Utrecht, Gelderland, Overijssel, Drenthe en Friesland (Ringslang.

Verspreidingsatlas.nl, 2020). De soort is goed in staat om zich aan te passen aan nieuwe leefomgevingen en is veel minder strikt in haar biotoopkeuze dan andere reptielen. Het uitzetten van populaties ringslangen, een verbeterende waterkwaliteit, maatregelen om ontsnippering tegen te gaan (zoals ecodeucten) en de gerichte aanleg van broeihopen zorgen voor een grotere kans op succesvolle kolonisatie van nieuw leefgebied.

De langjarige trend in aantallen van de soort is stabiel, de langjarige trend in verspreiding is een matige toename (Ringslang. Ravon.nl, 2021). De Zoogdiervereniging beoordeelt de landelijke staat van instandhouding van de ringslang als **gunstig** (Factsheets voor 24 soorten. Zoogdiervereniging, 2019).

BIJLAGE 2 - CHECKLIST ACTIVITEITENPLAN

1. Algemene gegevens van het project
Projectnaam
Gewenste start- en einddatum van de ontheffing
Naam van de aanvragende partij (organisatie)
Ligging van het project (adres en eventueel de kadastrale gegevens)
Algemene omschrijving van:
Doel, de aard en de omvang van het project
Plangebied en directe omgeving
Eventueel toekomstige plannen voor de ruimtelijke ingreep
Kaartmateriaal:
Minimaal één duidelijke kaart (bij voorkeur op schaal 1:25.000) met daarop de contouren van het plangebied van het project en de ruimtelijke ingreep
Satellietkaart met leesbare straatnamen
Geef de verschillende onderzoeksgebieden een naam en/of nummer
2. Beschrijving van de geplande werkzaamheden
Beschrijf de werkzaamheden van het project/ruimtelijke ingreep inclusief de werkzaamheden die ontheffingplichtige zijn.
Beschrijf de werkwijze en het te gebruiken materiaal.
Geef de planning van de werkzaamheden inclusief de gewenste start- en einddatum van de ontheffing.
Geef een duidelijke aanduiding van de locatie van de werkzaamheden, ook op het kaartmateriaal.
Plaats voor de werkzaamheden relevante foto's van de huidige en (indien mogelijk) beoogde situatie.
Geef een overzicht van de gevolgen van de werkzaamheden op de aanwezige beschermde soorten (realisatiefase en gebruiksfase), zoals het (tijdelijk of permanent) verdwijnen van ecologische gebruiksfuncties.
Beschrijf de werkzaamheden van het project/ruimtelijke ingreep inclusief de werkzaamheden die ontheffingplichtige zijn.
3. Verbodsbepalingen en soorten waarvoor u ontheffing aanvraagt
Geef per soort aan voor welke verbodsbepalingen u ontheffing aanvraagt:
Gebruik ook de Latijnse naam van de soort.
Neem de tekst van de verbodsbepaling over uit de wet inclusief het wetsartikel-nummer en -lid. Deze verbodsbepalingen staan in <u>artikel 3.1</u> , <u>artikel 3.5</u> en <u>artikel 3.10</u> van de Wet natuurbescherming.
4. Methode ecologisch onderzoek
Beschrijf hoe u de kwaliteit van het onderzoek geborgd heeft. En beschrijf de deskundigheid van de betrokken ecologen.
Geef aan welke onderzoeksprotocollen u gevolgd heeft. Wijkt het onderzoek af van de gangbare onderzoeksprotocollen? Geef dan aan waarom hiervoor gekozen is en welke invloed dit heeft op het mogelijk missen van verblijfplaatsen.
Maakt u gebruik van veld- en bureaugegevens van onderzoeken die uitgevoerd zijn door andere partijen? Geef dan aan wanneer die gegevens verzameld zijn (validiteit).
Beschrijf (waar mogelijk en geschikt in tabelvorm) hoe het veldonderzoek is uitgevoerd:

Data, start- en eindtijd van het bezoek, tijdstippen van de zonsopgang en de zonsondergang (gebruik hiervoor eventueel een aparte standaardtabel), weersomstandigheden (temperatuur, neerslaggegevens, windsterkte en windrichting), de gebruikte apparatuur en het aantal onderzoekers die de verschillende onderzoeksronden uitgevoerd hebben.
Voeg bij grotere onderzoeksgebieden naast bovengenoemde informatie, ook kaart(en) met uitgevoerde looproutes en/of observatiepunten toe als bijlage bij het ecologisch onderzoek.
5. Resultaten ecologisch onderzoek
Beschrijf de potenties van het plangebied voor beschermde en overige soorten.
Beschrijf welke waarnemingen gedaan zijn:
Welke vaste rust- en voortplantingsplaatsen in het plangebied vastgesteld zijn.
Welke ecologische functies in het plangebied vastgesteld zijn.
Welk effecten de werkzaamheden hebben op deze ecologische functies.
Geef in tabelvorm de waarnemingen van (beschermde) soorten binnen en rond het plangebied.
Geef een zo nauwkeurig mogelijke indicatie van het aantal individuen per aangetroffen verblijfplaats of leefgebied.
Gebruik kaartmateriaal met duidelijke indicaties van essentiële en niet-essentiële gebruiksfuncties, aangevuld met een ecologische onderbouwing hiervan.
6. Mitigerende en compenserende maatregelen
Beschrijf op welke manier ecologische begeleiding aanwezig zal zijn.
Beschrijf op welke manier het doden van individuen zoveel mogelijk voorkomen wordt.
Beschrijf hoe rekening gehouden wordt met de kwetsbare perioden.
Beschrijf of en zo ja hoe het project gefaseerd wordt (onder andere de datum waarop de maatregelen getroffen zijn of worden).
Beschrijf welke tijdelijke en permanente maatregelen wanneer en waar geplaatst worden/zijn.
Geef op een kaart de locaties van de maatregelen aan.
Geef een toelichting van de aangetroffen ecologische gebruiksfuncties in relatie tot de tijdelijke en/of permanente maatregelen.
Geef afmetingen, modeltype en merk (indien relevant), bouw materiaal (van bijvoorbeeld steigers, netten en rijplaten) en locatie (windrichting, hoogte, afstand tot aan te tasten verblijfplaats, visuele verstoring (bijvoorbeeld door licht) en akoestische verstoring (verwachte geluidsbelasting als gevolg van de werkzaamheden) van de maatregelen.
Geef een onderbouwing van de geschiktheid van de maatregelen en de locatie.
Beschrijf (ook met kaartmateriaal) welke permanente en tijdelijke maatregelen waar en wanneer genomen worden.
Onderbouw de geschiktheid van de alternatieve verblijfplaatsen (zoals inbouw voor permanente mitigatie).
Beschrijf hoe rekening gehouden wordt met de gewenningsperiode van de tijdelijke en de permanente maatregelen.
Beschrijf eventuele controleronden voordat de werkzaamheden beginnen.
Beschrijf - indien van toepassing - hoe monitoring zal plaatsvinden.
Beschrijf welk negatief effect er ondanks de maatregelen nog steeds blijft en welke <u>verbodsbepalingen</u> daarmee overtreden worden.

7. Effect van de werkzaamheden op de staat van instandhouding van de soorten (landelijk, regionaal en lokaal)

Beschrijf de waarde van het plangebied voor beschermde planten- en/of diersoorten in relatie tot de landelijke staat van instandhouding.

Voeg een Omgevingscheck en een onderbouwing van de potentie van het plangebied in relatie tot de directe omgeving toe:

Beschrijf de waarde van het plangebied in relatie tot de regionale of lokale staat van instandhouding (indien beschikbaar).

Beschrijf de gevolgen van de geplande werkzaamheden en getroffen mitigerende en compenserende maatregelen voor de beschermde planten- en/of diersoorten binnen en rond het plangebied:

Beschrijf de situatie tijdens en na afloop van de beoogde werkzaamheden en de verwachte effectiviteit van de getroffen/te treffen maatregelen.

Beschrijf de gevolgen voor de kwaliteit van het leefgebied, de eventueel aanwezige vliegroutes en/of het foerageergebied binnen en rond het plangebied.

Beschrijf de eventuele cumulatieve effecten als gevolg van de werkzaamheden in de directe omgeving van het plangebied.

8. Belang van het project

Beschrijf en onderbouw het belang van het project. Houd hierbij rekening met de bij wet erkende belangen voor de aangevraagde soorten:

Neem de tekst van het belang over uit de wet inclusief het wetsartikel-nummer en -lid. Deze belangen staan in [artikel 3.3](#), [artikel 3.8](#) en [artikel 3.10](#) van de Wet natuurbescherming.

Onderbouw op welke manier het project bijdraagt aan het genoemde belang.

Voeg officiële stukken toe zoals structuurvisies, asbestrapporten, energielabels (vooral een berekening van de huidige situatie ten opzichte van de nieuwe situatie zodat duidelijk wordt dat er minder CO₂-uitstoot is), et cetera. Verwerk dit in de onderbouwing.

9. Alternatievenafweging

Onderbouw dat de gekozen locatie, werkwijze en planning het voor de soorten meest bevredigende alternatief is:

Geef een opsomming van de overwogen alternatieven qua locatie, werkwijze en planning.

Geef per alternatief aan waarom het geen redelijk alternatief is om een minder negatief effect op de beschermde soorten te kunnen bewerkstelligen.

Geef aan waarom de gekozen optie juist de betere optie is dan de alternatieven (minste schade voor de soort).

10. Voorzet voor het monitoringsplan

11. Eerder verleende ontheffingen en cumulatieve effecten

Geef aan als er eerdere ontheffingen van de Wet natuurbescherming verleend zijn voor dit project.

Geef aan of er projecten in de omgeving zijn die eventuele cumulatieve effecten kunnen veroorzaken.

Voeg relevante verleende vergunningen als bijlage bij het Aanvraagformulier.

12. Overzicht van de gebruikte bronnen

Voeg niet-openbare bronnen (bijvoorbeeld vertrouwelijke stukken) toe als bijlagen

BIJLAGE 3 - RELEVANTE WET- EN REGELGEVING

- Wet- en regelgeving:
 - [Wet natuurbescherming](#)
 - [Wet algemene bepalingen omgevingsrecht](#)
 - [Beleidsregels Natuur en Landschap](#)
- Eventueel andere benodigde toestemmingen:
 - Onderdelen [Houtopstanden](#) en [Gebiedsbescherming](#) van de Wet natuurbescherming. Neem hierover contact op met de provincie Utrecht.
 - [Interim Omgevingsverordening provincie Utrecht \(IOV\)](#). Bijvoorbeeld toestemming voor (graaf)werkzaamheden langs, in op of een provinciale (vaar)weg en voor storten, dempen en ophogen, bijvoorbeeld in een ganzenrustgebied. Meer informatie over de voorwaarden vindt u op de [website van de provincie Utrecht](#).
 - Gemeentelijk bestemmingsplan of omgevingsplan. Neem hierover contact op met de gemeente van de planlocatie.
 - [Ontgrondingsvergunning](#). Neem hierover contact op met de [Regionale Uitvoeringsdienst \(RUD\) Utrecht](#).
 - [Waterwet](#). Neem hierover contact op met het waterschap van de planlocatie.
- Overzicht beschermde soorten:
 - [Paragraaf 3.1 Wet natuurbescherming: beschermde soorten onder de Vogelrichtlijn](#)
 - [Paragraaf 3.2 Wet natuurbescherming: beschermde soorten onder de Habitatrichtlijn](#)
 - [Paragraaf 3.3 Wet natuurbescherming: overige beschermde soorten](#)
 - [Bijlage bij artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming](#)
 - [Bijlage I bij het Verdrag van Bonn](#)
 - [Bijlage II bij het Verdrag van Bern](#)
 - [Indicatieve lijst jaarrond beschermde vogelnesten van de RVO](#)
 - [Aandacht- en iconsoorten provincie Utrecht \(pdf\)](#)
- [Omgevingswet in de provincie Utrecht](#)
- [Soortenmanagementplan](#)

Colofon

Versie: 28 maart 2023

Provincie Utrecht
Team Vergunningverlening Natuur en Landschap
wnb@provincie-utrecht.nl/servicebureau@provincie-utrecht.nl
Postbus 80300
3508 TH Utrecht
030 258 91 11

